

# UBOJSTVO FRA KRIŽANA GALIĆA

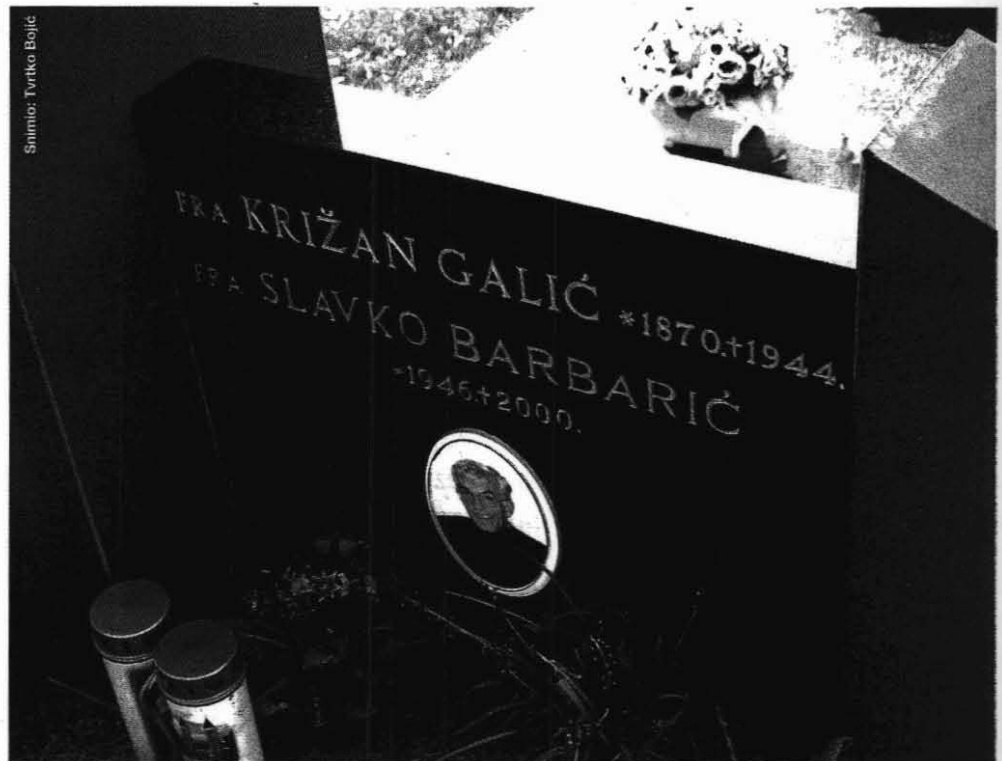
fra Robert Jolić

**Tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća ubijeno je nekoliko svećenika rodom iz župe Međugorje, kao i nekoliko bivših međugorskih župnika i kapelana. Jedan od njih ubijen je u samom Međugorju: riječ je o fra Križanu Galiću, koji je tada već bio nagluhi starac u 75. godini života. Rođen je 1870. u Gorici. Franjevački je habit obukao 1889., a za svećenika zaređen 1893. Djelovao je kao kapelan i župnik u više hercegovačkih župa: Veljaci, Široki Brijeg, Rakitno, Županjac, Bukovica, Šuica, Tihaljina, Humac, Ljuti Dolac, Čerin, Gradnići. Od 1937. je u mirovini na Humcu. U Međugorje je fra Križan prešao s Humca zacijelo nakon što je taj samostan 1944. godine bio bombardiran i tako postao nemoguć za normalno stanovanje.**

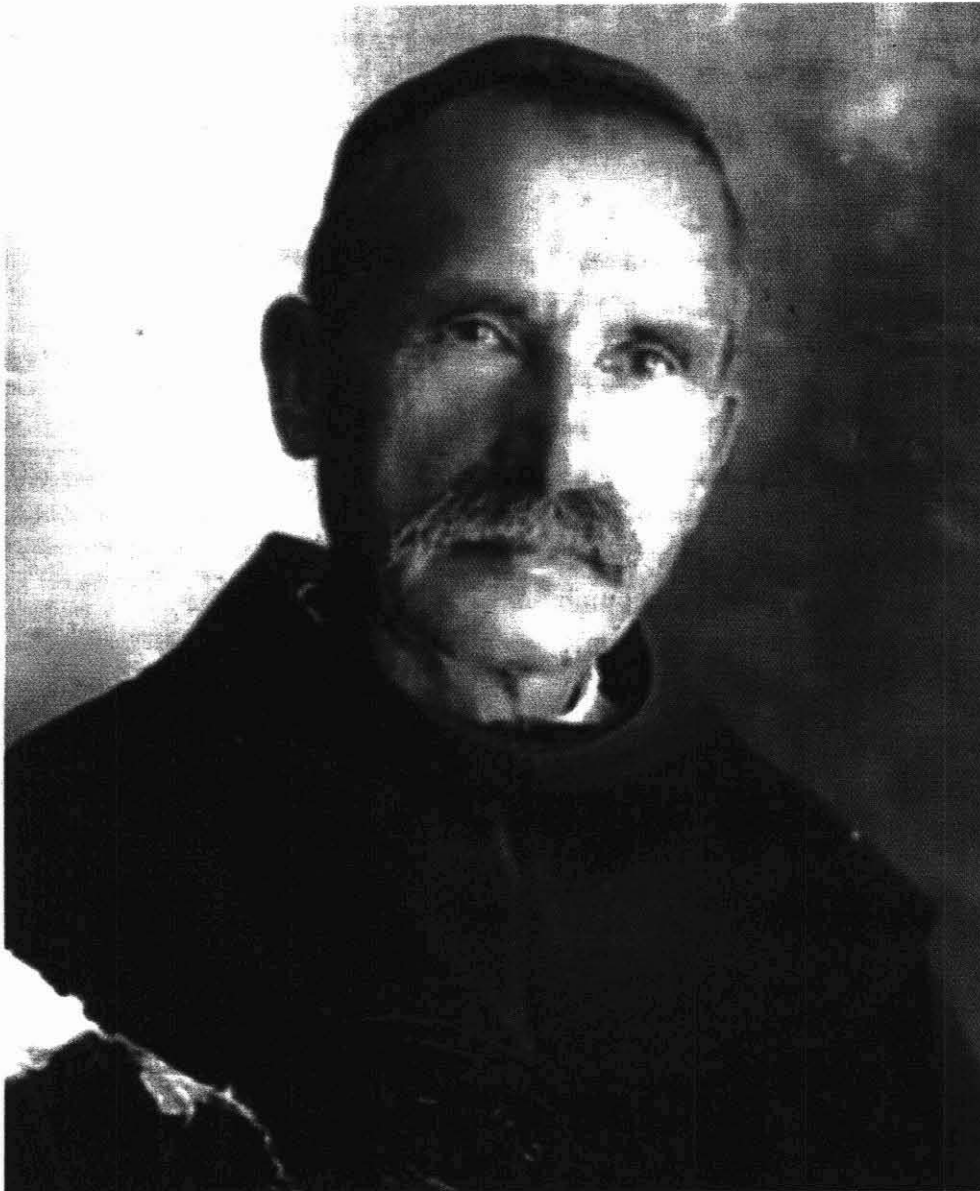
O fra Križanovoj smrti pisao je opširno provincijalu međugorski župnik fra Serafin Vištica (1940.-1945.). Fra Križanova smrt bila je više plod nesretnih okolnosti, a ne stvarne partizanske želje da ga ubiju - jer su oni tada još pred svijetom nastojali pokazati lijepo lice. O tome svjedoči i pismo provincijala fra Leona Petrovića župniku fra Serafinu krajem 1944. godine. Pita o fra Križanovoj smrti jer je čuo da je poginuo nesretnim slučajem te nastavlja: «Čujemo, da partizanski odredi blago postupaju s narodom i da tamo vlada red i mir. Hvala Bogu da nevini ne strada-

ju.» Partizani su nedugo prije toga bili zauzeli Brotnjo. Svijet je pobjegao prije njihova dolaska, najviše u Mostar, a provincijal, čuvši da partizani ne čine zločine, nastavlja u istomu pismu: «I mi smo nagovarali svijet da se vraća kućama, jer će im sve propasti, naročito hajvan, jer ga nitko ne čuva ni ne pase. Mislim, da je dobar dio već otišao natrag kućama. Ovdje se ne viđaju.»

Na to provincijalovo pismo opširno je odgovorio župnik fra Serafin. Iz njegove u župe, piše, pobjegli gotovo svi župljani nakon što su na brdo Crnicu iznad sela 28. listopada 1944. došli partizani. Pročulo se bilo da su to četnici, iako su bili partizani. I župnik se sklonio na Čitluk. U župnoj kući ostao je sam stari fra Križan Galić. Ostale su bile i časne sestre u svojoj kući. Sutradan je župnik s fra Rufinom Šilićem i fra Jerkom Mihaljevićem, bogoslovskim odgovjateljima i profesorima koji su tada boravili na Čitluku, došao u Međugorje. Tu su upoznali partizanskog zapovjednika poručni-



U župnom ljetopisu sačuvana je vijest da je župnik fra Drago Stojić podigao pokojnom fra Križanu grobnicu na mjesnom groblju Kovačici. Sagrađena je 1960. godine, a stajala je 85.000 dinara. Kasnije je u tu grobnicu sahranjen i fra Slavko Barbarić te je grobnica veoma lijepo uređena. K njoj svakodnevno dolaze brojni hodočasnici iz čitavoga svijeta.



ka Boju Kurilića, rodom iz Trebinja. Rekao im je iskreno da među partizanima ima i nešto bivših četnika. Sporazumjeli su se da se fratri vrate na Čitluk i saopće narodu da se vrati kućama.

Opet je fra Serafin s malim slugom došao u Međugorje sutradan (30. 10.) popodne. Uskoro je tu počelo pripucavanje, pa je fra Serafin morao maloga odvesti na Čitluk jer je plakao. «Nakon mojega odlaska oko 5 sati o. Križan Galić došao je u čč. sestara. Tu je večerao i pošao u kapelu (= župnu kuću, op. R. J.) oko 6 sati. Partizanska je straža bila negdje oko naše kuće, koja je pitala: tko je i tko ide. On se nije javio, jer je to starac, koji nije čuo ni razumio poziv straže. Nato ga je stražar ranio u nogu. On je došao u ured. Opet je straža zvala. Budući da se opet nije javio, stražar je bacio svoju bombu u ured, koja

ga je ubila. Bio je još u utorak jutro, 31. X. živ u uredu. Iza toga je umro.» U međuvremenu je župnik bio na Čitluku i 31. listopada i 1. studenog nije se mogao vratiti zbog pucanja. Na Sve svete, «1.11. u 9 sati uvečer došla je partizanska straža u našu kuću u Čitluku, pregledala samo prizemlje i otišla. Tu sam stražu pitao za poručnika Kurilića Boju, koja mi je rekla, da se nalazi negdje na Čitluku. Mi smo otišli spavati. Na osvit mrtvoga dana u 1 sat ujutro dolazi poručnik Kurilić i traži mene, da mi saopći poginuće p. o. Križana Galića. Sve mi je rekao, kako sam ja gore naveo, i da su ga oni partizani pokopali u Kovačici, jer nije bilo nikoga od našega svieta tko bi ga pokopao.

Onaj se poručnik jako izvinjavao, da im je svima krivo i žao, da je ovaj starac poginuo s obzirom na nas i na njih. Ja sam re-

kao, da je nama fratrima i previše žao, da se prolila ovako i nevina krv! starca od 75. god., koji ni muhi nije zla mislio.

Na mrtvi dan, došao sam opet s fra Rufinom u Međugorje ujutro, gdje sam ja i ostao, a Rufin se povratio kući. Sastao sam se s njihovim oficirima i komesarima. Svi su se izvinjavali radi smrti pok. Križana.

Da je O. Križan bio kod čas. sestara, da se čuo i u čas. sestara poziv straže: tko je, i da se nije čuo odgovor sa strane O. Križana, to su mi rekle i potvrdile i čas. sestre.»

I u Matici umrlih župnik je opširno zabilježio taj nesretni događaj. Uz to je nadođao i sljedeće: „Pokojni o. Križan Galić bio je uvijek tih, miran, od molitve i bezazlen čovjek. Svijet ga je rado zvao da blagoslovi polja - goni - zaklinje skakavce i gusjenice; da blagoslovi bolesne ljude i blago. Dana 8. 12. 1943. slavio je u svom rodnom mjestu Gorici 50. godišnjicu misništva. O. Župnik je rekao partizanima, da je to najnevinija krv, koja je pala i mogla pasti na teritoriju naše župe.“

Župnik fra Serafin Vištica vratio se 7. studenog 1944. u Međugorje i boravio u župnoj kući. Piše da je jučer (6. studenog) bio na Čitluku. U župnoj kući na Čitluku nije bilo ni jednoga partizana niti su dolazili osim one noći kad je dolazila straža. «Sviet se povraća kućama. Partizani niti pale niti ubijaju. Oni vele, da traže krivce.» Sve je to bila vješta gluma i priprava za zločine koji će tek uslijediti, kako nad franjevcima i svećenicima, tako nad vojnicima i pukom. Sreća za fra Serafina da je uskoro, a vjerojatno nakon stravičnoga partizanskog zločina nad fratrima na širokom Brijegu u veljači 1945., shvatio da je bio u zabludi kad je napisao da «partizani niti pale niti ubijaju», pa pobjegao preko granice i tako se spasio. Prema jednom sačuvanom dopisu koji je provincijalu uputio bogoslov fra Svetislav Markotić iz Čitluka 30. prosinca 1944. čini se da su partizani zvali na ispitivanje fra Serafina iz Međugorja, fra Julijana Kožula iz Veljaka te fratre iz Drinovaca. Možda je i to bio znak za oprez i za spremanje bijega.

U župnom ljetopisu sačuvana je vijest da je župnik fra Drago Stojić podigao pokojnom fra Križanu grobnicu na mjesnom groblju Kovačici. Sagrađena je 1960. godine, a stajala je 85.000 dinara. Kasnije je u tu grobnicu sahranjen i fra Slavko Barbarić te je grobnica veoma lijepo uređena. K njoj svakodnevno dolaze brojni hodočasnici iz čitavoga svijeta.